

ΔΕΛΤΙΟ ΤΥΠΟΥ

Το Σάββατο, 12-2 μ.μ., και στα πλαίσια του Money Show 2003, ο φιλόσοφος Απόστολος Πιερρής ανέπτυξε το θέμα:

Η Τεχνική της Πρόβλεψης, η Λογική της Ανάπτυξης και η Αρχαία Ελληνική Σκέψη.

Η αρχαία ελληνική σκέψη είναι ένα ισχυρό εργαλείο κατανόησης της πραγματικότητας, με διαχρονική και καθολική σημασία. Δεν ταιριάζει να αντιμετωπίζεται απλώς μουσειακά, αλλά σαν μια ζωντανή δύναμη βαθύτερης ανάλυσης των φαινομένων, άρα ακριβέστερης πρόγνωσης και εξελίξεων και ηυξημένης αποτελεσματικότητας στις δράσεις μας. Η έμφαση στην πρόβλεψη και στην ανάπτυξη αποσκοπεί να δείξει τη λειτουργικότητα της αρχαίας σκέψης στις σύγχρονες συνθήκες.

Η αρχαία σκέψη θεωρεί την πραγματικότητα δομημένη σαν σύνθετο δυναμικό πεδίο γύρω από εστιακά κέντρα με ισχυρές ταυτότητες, τις ουσίες των φαινομένων, δηλαδή τις φύσεις των όντων και τα συγκεκριμένα άτομα με τις ιδιαίτερες φύσεις τους. Έτσι καταλαβαίνουμε καλύτερα τα φαινόμενα και η γνώση αυτή είναι πραγματιστική, γιατί μπορεί να εφαρμοσθεί. Το πνεύμα δεν είναι αποκομμένο από την αισθητή πραγματικότητα. Η γνώση έχει **πρακτικές συνέπειες**.

Από το άλλο μέρος, τον **πραγματισμό** της αρχαίας σκέψης συμπληρώνει ένας ιδιότυπος «**γνωστικισμός**». Τα πάντα είναι θέμα μιας (διαβαθμισμένης) γνώσης. Κάθε εργαλείο είναι υλοποιημένη γνώση. Κάθε οργανωτικό σχήμα είναι συμπυκνωμένη, εφηρμοσμένη γνώση. Κάθε αγαθό συνίσταται σε μια γνώση και γι' αυτό έχει χρηστικότητα, είναι «**χρήμα**» (= κάτι που μπορεί να χρησιμοποιηθεί, που είναι χρήσιμο). Η αξία (συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής) είναι σε τελευταία ανάλυση γνώση. Η τέχνη σαν αισθητική δημιουργία σημαίνει **το να ξέρεις πώς να κάνεις κάτι**. Η ηθική η ίδια θεμελιώνεται στη γνώση, αφού **οι αρετές είναι ικανότητες χειρισμού καταστάσεων ορισμένου είδους** (π.χ. η ανδρεία είναι η ικανότητα να αντιμετωπίζεις επιτυχώς καταστάσεις κινδύνου). Η ίδια η σωτηρία της ψυχής εξαρτάται από την αποκάλυψη της αλήθειας, δηλαδή από γνώση.

Η πιο αφηρημένη γνώση, όπως η επιστήμη του όντος, έχει **τεράστια πρακτική σημασία**. Π.χ. η διπολικότητα των αρχών του όντος (πέρας και άπειρο) εξηγεί την κυκλικότητα των φαινομένων και συνεπώς την αυτόματη δυναμική ευστάθεια των φυσικών συστημάτων. Εξηγεί επίσης τη δομή των πραγμάτων βάσει ορισμένων σχέσεων και αναλογιών.

Ανάπτυξη σημαίνει αύξηση του παραγόμενου έργου **εν** συστήματος σε ποσότητα ή ποιότητα, επομένως σε αξία. Το παραγόμενο έργο είναι συνάρτηση της κατάστασης των μελών του συστήματος από άποψη δεξιοτήτων, του λειτουργικού πλέγματος σχέσεων που επικρατεί στο σύστημα (των δομών και θεσμών του), και των διατιθέμενων πόρων (κεφάλαιο και γη). Τόσο οι δεξιότητες των ατόμων, όσο και η ορθολογικότητα της οργάνωσης της δραστηριότητας, όσο και η αξία των πόρων αντιπροσωπεύουν γνώση διαφόρων ειδών και βαθμών. Το παραγόμενο έργο είναι λοιπόν τελικά συνάρτηση του

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Διευθυντής: Απόστολος Λ. Πιερρής

Κολοκοτρώνη 42, Πάτρα 262 21
Τηλ.: 2610 241058, Fax: 2610 271269
e-mail: pierrisapost@hotmail.com

γνωστικού επιπέδου του συστήματος, της γνώσης που διαχέεται υποκειμενικά ή αντικειμενικά σ' αυτό. Αύξηση του παραγόμενου έργου προέρχεται δηλαδή βασικά από την άνοδο του γνωστικού επιπέδου του συστήματος. Και μεγιστοποίηση του ρυθμού ανάπτυξης συνεπώς προκύπτει από μια δραστική βελτίωση του βαθμού γνώσης που ενσωματώνει το σύστημα στη λειτουργία του, και όχι από τη διόγκωση δραστηριοτήτων και έργου χαμηλού γνωστικού βαθμού. Αυτό συμβαίνει ιδιαίτερα όταν έχουμε να κάνουμε με ένα δυσλειτουργικό σύστημα με βαρύ και αποπνικτικό κανονιστικό πλαίσιο και υποβαθμισμένο επίπεδο δεξιοτήτων των μελών του. Έπεται ότι η πολιτική των Μεγάλων Έργων (τσιμεντοποίηση, κατασκευαστικά δρόμων, αεροδρομίων, γεφυρών) ως κύριου μοχλού ανάπτυξης ενός καθυστερημένου και υποτονικού συστήματος είναι λανθασμένη. Χρειαζόταν γενναία αναβάθμιση του γνωστικού επιπέδου της χώρας μας, με απελευθέρωση των λειτουργιών και άνοιγμα στην εισροή υψηλού βαθμού τεχνογνωσίας κάθε είδους, με συνέπεια την ταχεία αναδόμηση όλου του συστήματος σε όλες τις λειτουργίες του. Η σωστή πολιτική ανάπτυξης παντού είναι η πολιτική καλλιέργειας γνωστικής αιχμής. Η διαφορά της αναπτυξιακής πολιτικής της Ελλάδας αφ' ενός, και της Ιρλανδίας ή της Πορτογαλίας αφ' ετέρου (συγκρίσιμα μεγέθη σε συγκρίσιμες συνθήκες) είναι κραυγαλέα, και τα αποτελέσματα επίσης.

Ζούμε μια εποχή ανανέωσης (Renovatio Mundi). Τέτοιες αναγεννήσεις στην ιστορία συνοδεύονται από την ανάγκη ριζικής απελευθέρωσης της ανθρώπινης δραστηριότητας (ιδίως σε χώρες με βαριά οργανωτικά κανονιστικά πλαίσια). Αναγκαία είναι και η ύπαρξη διαφόρων βαθμών δημιουργικής καταστροφής, όταν αποστεωμένες δομές χρειάζονται αναδόμηση.

Ελεύθερη αγορά είναι ένα ανοικτό και ελεύθερο σύστημα οργανωμένης ανθρώπινης δραστηριότητας, ένα φυσικό σύστημα αυτοδιευθετούμενων σχέσεων μεταξύ των μελών του συστήματος. Ένα τέτοιο σύστημα μεγιστοποιεί την αυτοπραγμάτωση των ατόμων και ταυτόχρονα το συλλογικό προϊόν του συστήματος, ενώ διατηρεί μέγιστη ποικιλότητα παραγόντων και μέγιστο αποτέλεσμα υπό καθεστώς ευσταθούς δυναμικής ισορροπίας. Οι αγορές θα αναπτύσσονται συνεχώς και θα καθίστανται πιο ελεύθερες.

Η συνύπαρξη των ανθρώπων (η κοινωνικότητά τους) είναι φυσική και βασίζεται στο ότι το άτομο δεν είναι αύταρκες για την τελειότερη αυτοπραγμάτωσή του. Η κοινωνία έχει βάση και συνδυαστικό ιστό το ατομικό συμφέρον. Ήταν φυσικό αυτοδιευθετούμενο σύστημα η κοινωνία περικλείει η ίδια την αρχή της συνοχής της, και δεν χρειάζεται το Κράτος για να της την επιβάλλει. Το Κράτος δεν έγινε για να συνέχει την κοινωνία, αλλά για να αποκαθιστά ενότητα χώρων. Ο άνθρωπος έχει δυσκολία να συλλειτουργήσει με «άλλους», πέρα από το οικείο του άμεσο περιβάλλον, πέρα από τους «πλησίον» του με όλες τις έννοιες (φίλους, οικογένεια, συντοπίτες). Με το Κράτος οι άνθρωποι ευρύτερων χώρων καλούνται να συνυπάρξουν και να συλλειτουργήσουν. Το Κράτος δημιουργεί το πλαίσιο για ένα ενοποιημένο πεδίο δράσεων, αλλά δεν χρειάζεται να παρεμβαίνει στο περιεχόμενο της ανθρώπινης δραστηριότητας και στην αυτοδιευθέτησή της. Αυτό σημαίνει ένα Κράτος ουδέτερο, αλλά όχι ανίσχυρο: αντιθέτως, για την ασφάλεια ενοποιημένων χώρων, χρειάζεται ισχυρό Κράτος που να εγγυάται την ελεύθερη ανάπτυξη της κοινωνίας του.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Διευθυντής: Απόστολος Λ. Πιερής

Κολοκοτρώνη 42, Πάτρα 262 21
Τηλ.: 2610 241058, Fax: 2610 271269
e-mail: pierrisapost@hotmail.com

Το παλαιό ευρωπαϊκό Εθνικό Κράτος ήταν ένα έντονα παρεμβατικό Κράτος, με βαριά εθνική ιδεολογία που να δικαιολογεί τον παρεμβατισμό του. Ήταν ένα «ΜεγαΚράτος» με ισχυρό και τεχνητό κανονιστικό πλαίσιο θεσμών και νόμων, που έδρασε εξουθενωτικά ομογενοποιητικά στις κοινωνίες του και άλλαξε τη μορφή των αντιπαραθέσεων τους εισάγοντας μαζικούς πολέμους εξόντωσης. Ύψωσε φραγμούς στην ελεύθερη επικοινωνία δια των συνόρων του, όπως και περιόρισε τον βαθμό ελευθερίας της ανθρώπινης δραστηριότητας στο εσωτερικό του. Στη νέα Ελλάδα εισήχθη με τα χειρότερα ελαττώματά του και δρα πλέον καταπιεστικά και ασφυκτικά, με δομές αποστεωμένες που εκτρέφουν καθεστώτα ανικανότητας και διαφθοράς.

Το μοντέλο του «Αυτοκρατορικού» Κράτους που ίσχυε στην προμοντέρνα εποχή ήταν οργανωτικό χώρων και όχι εθνικών κοινωνιών. Ήταν πολυεθνικό και πολυπολιτισμικό. Τα σύνορά του ήταν διαπερατά σε πολύ μεγάλο βαθμό, ενώ μπορούσαν να μετατοπισθούν χωρίς καταστροφικές συνέπειες για την υπόστασή του. Ήταν φυσικότερο γιατί αντιπροσώπευε την πολιτική ενοποίηση χώρων, την αποτελεσματικότητα της οποίας έπρεπε να αποδείξει πραγματιστικά στις κοινωνίες του, χωρίς να μπορεί να προσφεύγει σε εθνικούς ή εθνικιστικούς πατριωτισμούς και δόγματα status quo.

Η κυρίαρχη τάση στην εποχή μας είναι για αυξημένη επικοινωνία ιδεών, γνώσεων, πληροφοριών, ανθρώπων, δράσεων, αγαθών, υπηρεσιών – αυτό που αποτελεί τον ουσιώδη χαρακτήρα της παγκοσμιοποίησης – και προϋποθέτει «πορώδη» σύνορα. Άρα η τάση είναι για επάνοδο του Κράτους-Χώρου, του «Αυτοκρατορικού» μοντέλου. Αυτό δεν σημαίνει ασθενέστερο κράτος: αντιθέτως είναι δυσκολότερο να συνεχεται ένας ευρύς χώρος χωρίς ιδεολογίες εθνικές ή άλλες παρόμοιες, μόνο με πραγματιστικά κριτήρια, με την αποτελεσματικότητα του παρεχόμενου πλαισίου για τη μεγιστοποίηση της ανθρώπινης αυτοπραγμάτωσης.

Η κρατική ενοποίηση χώρων βαίνει όμως υπό τους περιορισμούς των γεωπολιτικών σταθερών. Η ιστορία έχει μια χωρολογική βάση, περισσότερο από χρονική. Εξάλλου, το νέο γεωπολιτικό δεδομένο είναι η μετάπτωση του παγκόσμιου συστήματος σε ένα μονοπολικό σύστημα με ηγεμονική κέντρο τις ΗΠΑ. Πολλαπλασιάζει τη δυναμική των εξελίξεων, το ότι το πολιτικό, στρατιωτικό και οικονομικό ηγεμονικό κέντρο είναι φορέας των αξιών και μιας απαιτούμενης πολιτιστικής ανανέωσης.

Οι βασικοί χαρακτήρες του ερχόμενου πολιτισμού θα είναι:

α) η ανοικτότητα, επικράτηση ανοικτών συνόρων και οριζώντων, όπου κάθε παράγων θα αποδεικνύει ενεργά το συγκριτικό πλεονέκτημα της δράσης του, μέσα από την ελεύθερη αλληλεπίδραση με άλλους·

β) μια νέα ενδοκοσμικότητα, με χαρά στη φυσική ύπαρξη και καλύτερη συναρμογή προς αυτήν της ανάγκης θρησκευτικής, αλλοκοσμικής σωτηρίας·

γ) έμφαση στην τελειότητα της ανθρώπινης φύσης, στις δεξιότητες, στη βέλτιστη αυτοπραγμάτωση των δυνατοτήτων και μέγιστη ενεργοποίηση του ατομικού δυναμικού·

δ) γνωστικισμός, όπως τον σκιαγράφησα παραπάνω·

ε) ουσιοκρατία και ατομικισμός, τονισμός δηλαδή των κέντρων του δυναμικού πεδίου της κοινωνίας, από τα οποία απορρέουν οι σχέσεις των και τα δομικά και θεσμικά πλέγματά των·

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Διευθυντής: Απόστολος Λ. Πιερρίδης

Κολοκοτρώνη 42, Πάτρα 262 21

Τηλ.: 2610 241058, Fax: 2610 271269

e-mail: pierrisapost@hotmail.com

στ) δυναμισμός και δημιουργικότητα, το πνεύμα του να επεκτείνεις τα όρια, η έλλογη αντιμετώπιση προκλήσεων και η ανάληψη ρίσκων, το Αγωνιστικό Ιδεώδες της Ζωής, η ζωή σαν αγώνας Ομηρικής αριστείας·

ζ) ελευθερία, συνθήκη για την ανεμπόδιση ολοκλήρωση της κάθε ανθρώπινης ύπαρξης σύμφωνα με την φύση της και την οικεία της τελειότητα.

Οι προδιαγραφές είναι ιδεώδεις για μια καθολική και γνησιότερη αναβίωση του κλασικού πνεύματος, βασικοί άξονες του οποίου συμπίπτουν με τους χαρακτήρες αυτούς του ερχόμενου πολιτισμού.

Μπορούμε να κινηθούμε δημιουργικά στην πρωτοπορία της ιστορικής δυναμικής της εποχής μας, που εμφορείται από τις αξίες του Ελληνισμού – αντί να αντιστρατευόμαστε δρομολογημένες εξελίξεις παίζοντας τα ατελέσφορα παιχνίδια των χαμένων; Μπορούμε να ξεπεράσουμε την καθυστέρησή μας με αληθινή ανάπτυξη; Είναι η ανάπτυξη του τόπου μας, της περιφέρειας, της χώρας μας, του ευρύτερου χώρου, μια ουτοπία ή πραγματική δυνατότητα;

Οι συγκυρίες είναι ευνοϊκές. Η πίεση που ασκεί το μονοπολικό σύστημα στις διάφορες περιοχές του κόσμου (και στη δική μας γεωπολιτική γειτονιά) να αναδομηθούν για να δράσουν αποτελεσματικά μέσα στον διεθνή στίβο, αποδεικνύοντας τα συγκριτικά τους πλεονεκτήματα, θα αυξάνει συνεχώς. Τα κλειστά συστήματα και μορφώματα προστασίας που αποδυναμώνουν και καταστέλλουν την ενεργητικότητα θα μπαίνουν στο περιθώριο. Η προβαίνουσα απελευθέρωση της Μέσης Ανατολής που άρχισε θα έχει επιπλέον μείζονα αποτελέσματα στην περιοχή μας.

Οι εσωτερικές συνθήκες επίσης είναι πλέον ευνοϊκές. Οι δομές και θεσμοί βαραινουν πιο αποπνικτικά, και το χαμηλού επιπέδου αποτέλεσμα της συλλογικής λειτουργίας μας θα γίνεται ανυπόφορο όσο η αναπόφευκτη γνωριμία με επιτεύγματα αλλού που θα προκύπτει από το συνεχές άνοιγμα των οριζόντων θα καλλιεργεί και θα διαχέει ανεπτυγμένα κριτήρια σύγκρισης. Η ανοχή της κοινωνίας στη μόνιμη υστέρηση εξαγοράσθηκε με αποδοχή χαμηλού βαθμού δραστηριότητας (τεμπελιάς δηλαδή) και ενισχύθηκε με ενέσεις τεχνητής ιδεολογικής ευφορίας. Το δεύτερο γίνεται δύσκολο πια επί ποινή εθνικιστικής υστερίας. Όσο για το πρώτο, η βαθύτερη ορμή του όντος είναι για την προβολή της ουσίας του, για την κατάφαση της ύπαρξής του, για τη μέγιστη αυτοπραγμάτωση της τελειότητας που του ανήκει από τη φύση του, για την ενεργοποίηση του δυναμικού του ώστε το γεγονός ότι υφίσταται να κάνει διαφορά στον κόσμο. Όλοι πια αισθανόμαστε ότι υπό άλλες και πιο ελεύθερες συνθήκες θα μπορούσαμε να λειτουργούμε καλύτερα, να προσφέρουμε περισσότερα και να απολαμβάνουμε δημιουργικότερα την ζωή. Καιρός για απελευθέρωση και αναδόμηση.

ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΩΝ ΕΡΕΥΝΩΝ

Διευθυντής: Απόστολος Λ. Πιερρίδης

Κολοκοτρώνη 42, Πάτρα 262 21

Τηλ.: 2610 241058 , Fax: 2610 271269

e-mail: pierrisapost@hotmail.com